

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE.

II. ÉVFOLYAM.

TARTALOM: Méhész barátainkhoz. *A választmány.* — A deési kiállításról. — A méhészeti, mint a mezőgazdaságnak fontos ága. *Grand Miklós.* — Következétesen pótyanyabölcsőkből nevelvén anyákat, vajjon azok degenerálódnak-e, vagy sem? *Dr. Albu Mózes.* — A méhészeti védtörvény-tervezet. I. (Folytatjuk.) *Kolozsvári László.* — Szolnok-Dobokamegyei méhészkör. — Szemle. X. X. Vidék: *Szolnok-Dobokamegye méhészete. Abend András.* Korondról *B. A.* — Vegyes közlemények. — *A borítékon:* A szerkesztő üzenetei.

Október—November hó, 1887.

KOLOZSVÁRTT.

AZ EGYLET TULAJDONA.

NYOMATOTT AJTAI K. ALBERT (MAGYAR POLGÁR) NYOMDÁJÁBAN.

1887.

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY.

Az Erdélyrészi Méhész-Egylet Közlönye.

SZERKESZTŐI IRODA

Ó-Vár, Bástya-utca 9-ik
szám.

HAVI FOLYÓIRAT.

KIADÓ-HIVATAL

hova az előfizetési pénzek
küldendők.

Felső-Keresztutca 1. sz.

<p>Megrendelések A KIADÓHIVATALBA.</p>	<p>Előfizetési díj: Egész évre . . . . . 2 frt. Félévre . . . . . 1 frt.</p>	<p>Kéziratok bérmentue A SZERKESZTŐSÉGBE.</p>
--	--	---

Méhész barátainkhoz.

Tisztelt méhész barátaink! Nem teljesítünk kellemes kötelességet, midőn egyletünkkel szemben tartozó viszonzatszolgáltatás pontos teljesítésére kérjük Önöket. De nem mulaszthatjuk el, mert ép oly kötelességünknek kell ösmernünk az egylet fennállásának biztosítékául szolgáló anyagi erőről való gondoskodást, mint a szellemi munkálkodást a méhészet terjesztése és tökéletesbitése érdekében.

A három méhész-egylet közül a miénknek, mely legfiatalabb, de majdnem a legnehezebb feladat jutott osztályrészül. Rögös talajon indultunk meg, kellő anyagi erő hiányában. A lelkesedésnek kellett pótolnia az utóbit. Nem is csalatkoztunk. A gyors eredmény élesztette a tevékenység tüzét. Nem elégedtünk meg az elért eredménnyel sem. Méhészköröket alakítottunk, mi célra a méhészet lelkes apostolait kiküldtük vidékre, a szűnyadó erők élesztésére. De ebben sem találván meg a kellő útát gyors haladás iránti törekvésünkben: megtettük az utolsó, a legnagyobb áldozatot is, midőn kezökbe adtuk önöknek a „Méhészeti Közlöny“-t. Az erdélyrészi méhész-egylet sem maradhatott hátrább, mint a társ-egyletek, melyek közül egyik: a délmagyarországi két közlönnyt, magyart és németet tart fenn. És hogyan hozhattuk hát meg ez áldozatot? Ugy, hogy az egylet csekély díjazásban részesülő lelkes tisztviselői lemondta k tiszteletdíjaikról. Dolgoztunk és dolgozunk önzetlenül, teljes odaadással és lelkesedéssel, azzal az erős hittel, hogy a becsületes munka várt sikerének lehetetlen elmaradni. Nem mulasztottuk el egyetlen esetben sem, midőn a közcél áldozatot kívánt egyletünktől, hogy azt meg ne hozzuk. A békésgyulai, székesfehérvári, deési kiállításra elküldtük képvi-

selőinket, szaklapok, könyvek, folyóiratok beszerzésével alkalmat nyújtotunk tagjainknak, hogy a bel- és külföldi méhészet minden mozzanatát figyelemmel kísérhessük, s megvetettük alapját egy csinos könyvtárnak. Hasznos és igen czélszerűnek bizonyult dolgozatot adtunk ki („Méhészeti kalauz“), ingyenes kaptárokat és méh-családokat osztottunk szét. Mindezt magunk erején, mert az állami segélyből az erdélyrészi m-egyletnek már évek óta semmi sem jut.

Mindezek mellett nincs okunk csüggedni. Bátorit és lelkesít az a tudat, hogy a méhészet igazi barátai között egy sincs, ki ne lenne meggyőződve arról, hogy egyesületünk e bérczes hazában fontos feladatot teljesít. De, hogy ezt tehesse továbbra is: feltétlenül szükséges az Önök pártfogó hozzájárulása. Büszkén nézünk szét táborunkban, mely majdnem hihetetlen gyorsasággal nőtt meg s hova a lelkesedés napról-napra többet és többet hoz össze. És épen ez a körülmény érleli meg bennünk a hitet, hogy a nemes cél és igazi lelkesedés a társadalomban biztos védbástyát talál. Hiszen két év előtt tagjaink összes száma csak száznolcivan volt, és ma már négyszázötvenen vagyunk egy zászló alatt, mely gyors szaporodás elég fényes bizonyíték arra, hogy önök meg tudták mérlegelni a becsületes munka értékét. Oly szám ez, mely mellett nem csak biztosítva van lételünk, de felbátorit arra, hogy még több-több áldozatot hozzunk a méhészet és méhész barátaink érdekében.

A minthogy azonban egyesületünk küzdelmes életében ez évre jutott ki a legterheesebb feladat, melynek helyes megoldása csak úgy lehetséges, ha mindnyájon pontosan teljesítik a vizsontszolgáltatás iránti kötelezettségöket: kérjük Önöket, hogy a folyó és az előző évekről hátralékos tagsági dijaikat, minden halasztás nélkül sziveskedjenek egyesületünk pénztárnokához beküldeni.

A választmány.

A deési kiállításról.

A munka és szorgalom gyümölcének meglepően szép és mondhatni, várakozáson felüli gazdag tárháza volt a szolnok-dobokamegyei gazdasági egyesület által október hóban rendezett kiállítás.

A tágas kiállítási csarnokokban majdnem a zsufoaltságig voltak összehalmozva a gyümölcs, kerti-vetemény, mezőgazdaság, erdészeti, tejgazdaság, élelmi czikkek, méhészet, szeszes italok és a gazdasági gépipar válogatott terményei.

Közlönyünk szűk tere nem engedi, hogy az érdekes kiállítást minden részleteiben ösmertessem olvasóinkkal, ezért hát csupán a méhészeti osztály ismertetését kell feladatomnak tekintenem.

A vándor-gyűlést október 15-én délután nyitotta meg br. Bánffy Dezső, Szolnok-Dobokamegye főispánja és a vándorgyűlés, valamint a kiállítás elnöke. Ezután Gam auf Vilmos olvasta föl jelentését, mit a Fodor László felolvasása követett Szolnok-Dobokamegye gyümölcészeti statisztikájáról, végül Grand Miklós méhészeti felügyelő, és elősmert kiváló méhésznünk olvasta fel a „méhészet, mint a mezőgazdaság fontos ága“ című magvas értekezését, melyet mindvégig a legnagyobb érdeklődéssel hallgatott a népes gyülekezet.

Grandnak e becses értekezését alább közöljük.

A következő nap délelőtt folytatott a vándor-gyűlés és ugyanaz nap lőn megnyitva a kiállítás s megválasztatván egyszersmind a bíráló bizottság tagjai is.

A méhészeti osztály a gazdasági termények osztályába volt elhelyezve és elegendő csinnal rendezve. E tekintetben egyetlen kifogásunk lehet az, hogy a méhészeti eszközök és termények nem voltak elegendőképpen összpontosítva; sőt némely tárgyak egészen más osztályba soroztak, mi hátrányára volt egyfelől a könnyebb áttekinthetésnek, másfelől pedig olyan bizottságok megítélése alá utasítottak, melynek nem vág szakmájába a méhészet. E tekintetben legtöbb okunk van sajnálni a Paulai Simon, eszéki kiállító méz-pergetőjét, melynek lényeges újításai és egész szerkezete ugy előnyei, mint hátrányainál az érdekesebb kiállítási tárgyak közé tartozott s egyáltalában nem volt helye ott, a hova sorozva lett.

Az elrendezés eme hátránya mellett is, a méhészeti kiállítást szépen sikerültnek mondhatjuk. A kiállítók száma, daczára az idei kedvezőtlen méhészeti viszonyoknak, sok volt. És a mi még öröndetesebb, a ktállítók majdnem kivétel nélkül, valamennyien választékos tárgyakkal léptek a versenytérre, s e mellett olyan ujdonságok is lettek bemutatva a nagy számban összesereglett méhészközönségnek, melyeknek megösmérése és lehető terjesztése a méhészet érdekében nem csak kívánatos, de szükséges is.

Az ujdonságok között első sorban kell kiemelnünk a Büttner Bernád, temesvári vasúti főmérnök új találmányu, viasz-olvasztó készülékét. Ez messze tulszárnyalja a heilbronni viasz-főzőt és túl annak valamennyi javításait. E készülékbe elhelyezett sonkolyból, vizgöz hozzájárulásával nyerjük a legtisztább viaszot és annyira tökéletesen működik, hogy a hátrahagyott sonkolyban semmi viasz sem marad. A másik előnye a készüléknek, hogy gyorsan dolgozik, könnyű; kevés helyet foglal el, alkalmazható rendes főző-kályhára, s mindezek mellett még olcsó is (darabja 6 frt).

Egy másik, igen figyelemreméltó ujdonság lett bemutatva e kiállításon Illy János új-pécsi asztalos mester által. Ez egy méz-pergető, mely-

nek, az eddig ösmert méz-pergetők felett az az előnye van, hogy a kerektek abban könnyen és gyorsan forgathatók, alkalmas a kisebb darab lépesméz kicsorgatására is s a mellet gyorsan forgatható, a hajtásra kevés erő szükséges. Az egész készülék csinos és szilárd; ára 20 ft.

Ott láttuk még az Albu József, kolozsvári táviratiszt Rietsche-féle kézi mű-sejt sajtolóját, mely minden tekintetben megfelel a várakozásnak, sőt az az előnye van az eredeti felett, hogy jóval vékonyabb lemezeket sajtolhatunk azzal, a mi, természetesen igen gazdaságos, mert majdnem egy harmaddal több lemez kerül ki ugyanannyi mennyiségű viaszból, mint az eredeti Rietsche-gép alól. Méhészeink gyönyörrel szemlélhették az Albu gépével készített és kiállítva volt sejt-közfalat. Tudomásunk szerint, Magyarországon egyetlen gyártója e gépeknek Albu s így annál inkább nyereségnek tekinthetjük, mert nem csak hogy olcsóbb az eredetinel (6 ft), de annak használata mellett egygyel ismét kevesebb a czim, miért eddig külföldre vándorolt pénzünk.

A nagy számban kiállított méhészeti eszközök között kiváló helyet foglaltak el a Grand Miklós igen választékos, czélszerű és csinos eszközei. Sajnáljuk, hogy mint a bíráló bizottság tagja, a versenytől visszalépett, mert első sorban őt illette volna meg a jól megérdemelt babér. A Grand-féle collectióban minden össze volt halmozva, mit a méhésznek ösmernie kell, s miből tanulságot merithet. A kitünő szerkezetű hármás és egyes álló kaptáraktól az utolsó táv-szög beverő eszközig mindenből kifogástalan jól állított ki s egyes eszközökből láttuk ott a különböző rendszereket is képviselve.

Jelentékenyebb mennyiségben állított ki még eszközöket Voith Gergely közgazdasági előadó és deési birtokos, kinek csinosan berendezett méhészete is van, önálló méhész kezelés mellett. A Voith eszközei között láttunk egy javított heilbronni viasz-főzöt is, mely némileg megközelíti a Metzger-félet. Elösmeréssel kell továbbá kiemelnünk a többek között a Kulisseki Endre és a kolozsvári kir. törvényszéki fogház iparüzletéből készült eszközöket. Különösen figyelmet keltett a Kulisseki sejt-felbontó villája, mely czélszerű eszköznek bizonyult.

Méh-lak is meglehetősen számban volt kiállítva, de kevés olyan, melyekhez ne férne kifogás. A délmagyarországi, erdélyrészi méhész-egylet, a fogházi iparüzlet kaptárain kívül kevés ütötte a mértéket, és itt is tapasztaltuk, hogy főként a kezdő méhészek, újítási törekvéseikben ugyan messze eltérnek a helyes útról, annyira, hogy e miatt a méhészkedés lehetsége elől is csaknem elzárják magok elől az utat. Egy pár ilyen kaptárt állított ki Voith Gergely is. Ezek között különösen a „javított Göndöcs“ esett legszigorubb, de megérdemlett bírálat alá. A szakkirák egybehangzó véleménye szerint felette hátrányosan „javított“, a mennyiben a költő-ür

főlé helyezett Hanemann rácsot a két szélén vékony léczek tartják s így az teljesen reá nehezedik a keretekre. Az egész költőürbeli építmény egy hornyba járó lécz segítségével kihuzható, mely készülék ugyan nem új, mert már a Békésgyulai kiállításon be volt mutatva egy hasonló, de rossz és semmi szükség reá egyáltalában, még kevésbé a Göndöcs-féle lapozónál.

Élő méh igen kevés volt. Összesen három család állított ki, ezek közül is kettő figyelő kaptárban. Sem a hely, sem a késő őszi időszak nem is volt alkalmas élő méhek kiállítására, s így az ebbeli hiány legkevesbé sem lehetett feltűnő.

Annál nagyobb bőség volt méz-terményekben. Ez osztálynál mindnyájunk figyelmét lekötötte a Gebhárd Döme nagy-kanizsai távirdafőnök mézzel gazdagon megrakott csinos állványa. Akác, hárs és vegyes, pergetett, valamint keretes mézet állított ki kolozsvári méhészetéből. Szép mézek azok és igen izletesek, méltók voltak a kiállítás látogatói általános érdeklődésére. -- A Knipfer Ede csaknem hófehér, tiszta és rendkívül zamatos méze is ritkítja páráját, s a Vác Nándor verseczi tanítóé sem sokkal állott hátrább. Szentpéteri János gyönyörű mézei szintén feltűnők voltak; Bartók József, Voith Gergely, Albu József, Albu Mózes, Korbuly Zachariás s még számos kiállító mézei méltó helyet foglaltak e diszes kiállításon.

A mézből készített termények nem voltak oly gazdagon képviselve, mint óhajtottuk volna. Legnagyobb mennyiségben Metzger Ede nagyteremiai gyógyszerész állított ki mézzel készített, különböző fajú szeszes italokat, melyek egyáltalában kellemes ízűek voltak. Az erdélyrészi méhészegylet kitűnő méz-eczetjével jelent meg, mely itt is általános tetszést nyert; e fényes eredmény kétségtelenné teszi, hogy a csak most fölvetett új iparág a méz jobb értékesítésére kellő biztosítékot nyújt.

A méhészeti kiállításra számos méhész is megjelent úgy a Királyhágón innen, mint azon túli részekből, s ezek között Grand Miklóson kívül ott volt Abend András méhészeti vándortanító is. Az erdélyrészi méhészegyletet Bodor László alelnök képviselte.

A kiállított tárgyak annyira színvonalon állók voltak, hogy a bíráló bizottság huszonnolcz kiállítót részesített kitüntetésben.

A bírálat eredményét, az eredeti jegyzőkönyv alapján, a következőkben közöljük:

I. Élő méhekért.

Ezüst díszoklevéllel kitüntették: Jakabházi Dániel, Voith Gergely.

II. Kaptárokért.

Arany díszoklevéllel: A „Délmagyarországi méhészegylet“ kiállított hármas és egyes kaptáráért. Az „Erdélyrészi méhészegylet“ kaptáraiért.

Ezüst díszoklevéllel: a kolozsvári kir. törvényszék fogházának parüzlete olcsó, czélszerű kaptára és keretkészítőjeért.

III. Méhészeti eszközökért.

Arany diszoklevéllel: Büttner Bernát vasúti főmérnök Temesvárt, új találmányu igen czélszerű viaszolvasztó készülékért. Albu József távirtdatiszt Kolozsvárt. czélszerű és tökéletesen megfelelő műlépkészítő sajtójáért (Ritsche-féle). Ily János asztalos Új-Pécs (Torontálmegeye) igen czélszerű, könnyen kezelhető, szilárd mézpergetőjeért. Kulissek Endre asztalos-mester Kolozsvárt, kitűnő sejtkupoló készülékeiért.

Ezüst diszoklevéllel: Vadnai József M.-Czernya (Torontálmegeye) javított mézpergetőjeért.

Bronz-diszoklevéllel: Kulissek Endre asztalos-mester Kolozsvárt, alkalmas mézpergetőjeért.

IV. Mézterményekért.

Arany diszoklevéllel: Gebhárd Döme N.-Kanizsa (kir. távirtdai főnök) csinnal kiállított méz-terményeiért. Bartók József Deés, kiváló szép és jó keretes mézeért. Knipfer Ede (Csömör) kiválóan szép és zamatos pergetett mézeért. Voith Gergey Deés, jó minőségű mézeiért.

Ezüst diszoklevéllel: Vázt Nándor községi tanító (Versecz), csinnal kiállított jó minőségű mézeért. Ujházi István Nagy-Károly, jó minőségű méze és viaszáért. Korbuly Zakariás O-Radna, jó minőségű pergetett és lépes mézeiért. Orbán Józsefné Kolozsvárt, szabályosan kiépített üveg-harang és pergetett mézeiért. Dr. Albu Mózes Sepsi-Szentgyörgy, szép pergetett mézeért.

Bronz diszoklevéllel: Fazakas Sándor gazdaság-egyleti kertész Deés, beépített üvegmez szekrényeért. Harmath Lajos Egerbegy, lépes, pergetett és csurgatott mézeiért. Voith Simon Kapjon, szép keretes mézeért. Vékonny Károlyné Kozárvárt, lépes pergetett és csurgatott mézeiért. Kassay Vilmos Retteg, lépes mézeért. Károlyi Gyula Nagy-Károly, pergetett mézeért.

Elismerő oklevél: Egyedy Sándor Deés, jóminőségű színmézeért.

V. Mézből készített terményekért.

Arany diszoklevéllel: Az „Erdélyrészi méhészegylet“ kitűnő mézcetjéért. Metzger Ede gyógyszerész Nagy-Teremia (Torontálmegeye) mézből készített különbözőféle kitűnő szeszes italaiért.

VI. Szakirodalomért.

Versenyen kívül kiállított Grand Miklós által: A „Magyar méh.“ Busiáson tartott előadásai. A méz mint élelem és gyógyszer (Dennler J. után fordítva.) — Ondra György csomagolási papirosai kitüntetve bronz diszoklevéllel.

Megjegyeztetik, hogy a bíráló bizottság közül Grand Miklós, Bodor László és Szentpéteri János kiállított tárgyaikkal a versenytől visszaléptek.

Grand Miklós b. bizottsági elnök, Bodor László bizottsági tag, Abend András, Bartók József, Szentpéteri János b. jegyző, Fodor László.

A méhészet, mint a mezőgazdaságnak fontos ága.

(Az erdélyi gazdák VII. vándorgyűlése alkalmával tartott felolvasás.)

Grand Miklós, méhészeti felügyelőtől.

Igen tisztelt Vándorgyűlés! Mélyen tisztelt uraim! Nagyon megtisztelve érzem magamat az által, hogy lehetségessé vált számomra itt e helyen ily tekintélyes és tisztelt közönség előtt a méhészet fontosságáról

rövid felolvasást tarthatnom. E körülmény igen hízoló reám nézve, annyival inkább, mivel azon meggyőződést táplálom, hogy legjobb akaratu szavaim ezuttal minden bizonynyal termékeny talajra fognak jutni és gyümölcsözni is fognak; miért is bátor vagyok igen tisztelt urakat barátságosan megkérni az iránt, miszerint szerény felolvasásomat figyelemmel kísérni méltóztassanak.

Valamint az ipar és a mezei gazdaság minden ágában, úgy a méhészet terén is óriási törekvés mutatkozik az előhaladásra és nevezetes előhaladás történt is már mindenütt. A méhészet terén való előhaladás ugyan az egymásra következett számos kedvezőtlen évek folytán nem annyira szembeszökő, mint a hogyan ez csak némileg kedvezőbb évek mellett megtörtént volna. De mely téren nem lépnek fel szintén kedvezőtlen évek, vagy legalább nem mutatkozik kedvezőtlen siker? És vajjon ezek talán visszariasszanak bennünket attól, hogy a méhészet emelésére és terjesztésére szentelt törekvésünket tovább folytassuk? — Soha!

A méhek, ezen kicsiny és serény állatkák által mézben és viaszban gyűjtött s illetve termelt érték milliónyi összeget teszen ki, mi méhek hiányában az országra ugyanoly nagy veszteség lenne.

Az a haszon, melyet a méhész a méhek ápolása által közvetlenül nyer, távolról sem oly nevezetes, mint ama kiváló haszon, mely a méhek által egyáltalán közvetlenül a mezei gazdaságnak jut. Ha fontolóra vesszük, hogy a méhek beröpködésök által a legkülönbébb mezőgazdasági növények, ugymint: a gyümölcsfák, szőlő, lóher, repce, stb. virágainak termékenyítését nagy mértékben előmozdítják és eszközlik s ezáltal a földmivelőnek gazdasági jövedelmét fokozzák, nem tehetem, hogy a méhészetet a mezei gazdaság egyik rendkívül hasznos ágául ne tüntessem fel. S a méhészet hasznos voltának elismerése a magas kormányt is arra bírta, hogy a nemzet jólétét előmozdítandó, azt nagyobb figyelemmel kísérje s a méhészet előmozdítására és terjesztésére külön közegeket, úgynevezett vándortanítókat nevezzen ki, a kiknek feladata, hogy a méhészetet mindenütt s az országnak minden helyén tanítsák, azt a lakosság minden rétegeibe vigyék és ott meghonosítsák.

Ha valaki tehát azt az óhajt táplálja magában, hogy a maga, mint nem kevésbé az ország jólétét is a méhészet által előmozdítsa, az az ország különféle vidékein működő vándortanítóknak elegendő alkalmat találhat arra, hogy magát a méhészet észszerű művelésében kiképeztesse.

Báró Ehrenfels, Ausztriának ezen hirneves méhésze, a méhészetet a mezei gazdaság költségzetének mondotta, és ezt teljes joggal, mert annak kiegészítő részét képezi, eszközül szolgálván arra, hogy a földmivelőnek gazdasági jövedelmét szaporítsa és erkölceit megneemesitse azáltal, hogy a méh a maga ernyedetlen szorgalmával, példátlan takarékosági ösztönével,

valamint a közös főhöz, az anyához (királynéhez) való határtalan ragaszkodásával, a mely királynéért minden egyes méh életét feláldozni kész, mindezen jótulajdonságok követésére buzdítja.

Ezen s úgy a fennemlített körülménynél fogva, melyből a méhészet hasznos volta világosan kiderül, bizton elvárható, hogy a méhészet ezután évről-évre mindig jobban és jobban el fog terjedni, sőt el kell terjednie.

Hiszen el nem vitázható tény, hogy a méhészet a kis- és nagy-föld-birtokosnak legbensőbb barátja; fokozza jövedelmöket s azért kell, hogy bennök is legbensőbb barátjukra találjon.

Habár a földmives gazda maga nem is méhész, mégis szivesen kell látnia azt, ha mennél több méh látogatja és rajozza körül, s illetve röpködi és termékenyíti meg gyümölcsfáinak, here- és rétföldjeinek virágait. Ujra is tehát a méhészetet a földmives gazdának kiválóan hathatós oltalmába kell ajánlanom, hogy arra több figyelmet szenteljen ezután, ha a maga javát lábbal tapadni nem akarja.

A méhészettel bárki fia foglalkozhatik. Legyen valaki tanító vagy pap, iparos vagy földmives, hivatalnok vagy magánzó, mindenki az arra fordított művelési tőkéhez arányban fogja hasznát látni, ha ért hozzá, hogy méheit észszerűen ápolja és gondozza. Az ósdi elavult méhtenyésztésnek utolsó órája ütött, az újabb kezelési- és eljárás mód mellett az többé meg nem állhat. A méh természetének megfelelő helyes eljárás mód elsajátítása manapság bárki számára is könnyű dolog. Az országban léteznek méhészeti egyletek, melyek egyleti szaklapjaik, ismétlődő gyűlézéseik s méhészeti kiállításai által az egyleti tagokat a helyes ösvényre terelni igyekeznek, s ezenfelül a magas kormány atyai gondoskodásában az iránt is intézkedett, hogy az általa kinevezett vándortanítók majd itt, majd ott jelenjenek meg, s az érdeklődőket s egyáltalán a méhészet iránt érdeklődő közönséget elméletileg, szóval és gyakorlatilag a méhtelepnél avassák be a méhészet észszerű művelésébe. Röviden mondva tehát, a méhészet észszerű művelésének elsajátítását már mi sem akadályozza, ha ugyan komoly akaratunk van ezt elsajátitanunk. S nem is lehet, hogy az igaz hazának komoly akarat ne legyen erre, rajta kellene lennie, hogy úgy magának, mint a drága hazának jó szolgálatot tégyen. Minden ujonnan toborzott méhész csatlakozásából úgy a honi mezei gazdaságra általában, mint különösen is a kerttulajdonosok, gyümölcs- és bortermelőkre stb. kiszámíthatatlan haszon hármlik, mivel, mint már fenn említettem, minden egyes méh a legkülönfélébb virágok beröpködése által s ennek folytán a himpornak virágról virágra való áthordása által ezek termékenyítését eszközözi s így a jövedelmet fokozza. Nos tehát, kedves földmives gazdaim és kerttulajdonosaim! Rajtatok áll első sorban, hogy közreműködjete arra, hogy mennél több méhész támadjon s így mennél több méhtepek létesüljenek,

melyek a mezei gazdaság szolgálatában a legjobb hasznot fogják számatokra hajtani.

De mely úton-módon lehetséges a hazai méhészetet oly mértékben s oly gyorsan elterjeszteni, mint a hogyan ez kívánatos? Én csupán egy helyes utat tudok erre, a melyen haladva az élénk tüzött czélt legbiztosabban elérhetjük, s a melyet már eddig is számos községben jó sikerrel megkezdettek. Értem a községekben levő helyi méhész-egyleteket s az iskolai méhtelegeket. Az előbbieket jelesül a felnőttek érdekében működnek, ezeket a méhtelepnél az eljárás mód minden nemére gyakorlatilag oktatva, az utóbbiak ellenben az ifjuság érdekében hatnak, a tanulókat lassu lépéssel méhészekké képezvén ki.

Minden iskola lelke a tanító s a jó iskola előmozdítja a község érdekeit szellemi és anyagi tekintetben. Csaknem félek, a már különben is sokszorosan elfoglalt tanítót itt újra megnevezni, de én, ki szintén népiszkolai tanító voltam, azon szilárd meggyőződésben vagyok, hogy éppen a tanító nem kimél semmi fáradságot, ha arról van szó, hogy a községnek s a hazának egyáltalában szolgálatot tegyünk. Hiszen éppen a tanító a leghivatottabb egyén arra, hogy a tanuló ifjakat az állam s a kormány követelményeinek megfelelően, ama helyes ösvényre terelje, a melyen önmaguknak csakugy, mint az államnak hasznosakká válhatnak. Azért is az iskolai méhtelegek felállítását kell mint arra való eszközt megjelölnöm, a melylyel az iparkodó tanító a rábizott ifjuságot a méhészet terén az észszerű méhészkedés módjába beavathatja, miáltal azután ez az egész lakosságnak tudomására jutand s általa gyakorlatba fog vétetni. Az iskolai méhtelegek egymagukban nem fognak célra vezetni, ha a tanító maga is nem buzgó méhész. Neki magának kell hozzáfognia, neki kell a kezdeményezést megtennie, méhtelepet, habár kisebb mérvűt kell állitania s erre azután minden község készséggel fogja egy iskolai méhteleg felállítását eszközölni, ha a tanító által ennek hasznos voltáról meggyőzetik. S miután meg vagyok győződve arról, hogy a legtöbb tanító ama számos kártársa mögött, kik ez érdemben már a legszebb sikert mutathatják fel, éppen nem akar elmaradni, bátor vagyok befejezésül a jelenlevő mélyen tisztelt uraknak az iskolai méhtelegek felállítását szívükre kötni, azon biztosítással, hogy ezáltal ugy az illető községnek, mint nem kevésbbé az államnak is csak javát fogják eszközölni.

**Következetesen pótanyabölcsőkből nevelvén anyákat,
vajjon azok degenerálódnak-e, vagy sem?**

A kérdésnek, melyet a „Méhészeti Lapokban“ olvastam, a volna az értelme, hogy ha egymásután több nemzedéken át mindig pótanyabölcsök-

ből neveljük a királynékat, csak azért, mert pótanyabölcsőkből neveltük azokat, az 5, 6, vagy 10-ik nemzedéknél elkorcsosúlnak-e?

Ha ugy volna, hogy azért, mert pótanyabölcsőkből neveljük a királynékat, az 5-ik nemzedéknél már tökéletesen elkorcsosúlnának, nagyon megadnák az árát azon méhészek, kik minden 2—3 évben „irgalom nélkül“ kivégezvé a királynét: kényszerítik a családot, hogy mindannyiszor újabb meg újabb királynét neveljen. Szerencsére azonban nem úgy van, hogy a bölcső azért, mert tán pótanyabölcső, a tizedik nemzedéknél is befolyásolná a királynék degenerálódását. S a ki Tanos Pál urnak tapasztalati észleletei alapján a „Méhészeti Lapok“ 1881. évfolyamának 6. lapján a „Királyné elkorcsosulása“ czimén irt közleményét figyelmesen elolvassa, az ok és okozat közti összefüggést legott megtalálja, s rájöhethet arra, hogy az 5-ik nemzedék elkorcsosulásának okozója nem a pótanyabölcső nevelési rendszer, hanem a méhek természetrajzán alapuló más egyéb körülmény.

Tudvalevő dolog, hogy a dolgozó- és anyaméh ugyanazon egyféle, egynemű petéből származik s a sejten kívül egyedül a táplálék tökéletesítése a méhek által s a tökéletesebb táplálék bőséges nyújtásával veszi fel az ugyanegyféle petéből származó álcza a királyi jelleget. A pótanyabölcsőből soha egynél több királyné, mint a dolgozó- és herezellából történik, nem származik s minthogy továbbá bebábozva a királyi kukac az alig kétharmadát foglalja el a bölcsőnek: maga a bölcső azért, mert pótanyabölcső, semmi befolyással nem lehet a királyné elkorcsosulására.

Hanem, miután a dolgozó-álczának csak egy félig-meddig megkészített tápot adnak a méhek, a leendő királynénak kiszemelt álcza részére pedig a pótanyabölcsőben ép úgy, mint a rajanyabölcsőben, gyomrukban már előbb tökéletesen feldolgozott tápot nyújtanak, — ha ezen tökéletesebb tápanyújtással a méhek az álczát — melyből királyné leendett — egy vagy más ok miatt el nem láthatják, s ha talán az álcza már mint dolgozó fejlődésnek indult, s így megkészt annak korai nevelése: úgy azon álczából — bármily igyekezet és tökéletes tápanyújtással az utolsó órában — korcsivadéknál egyéb nem lehet. Mert tény az, hogy az életre kapott csirának első zsenge korában nyert ápolásától függ az állatnak alapot vetni, mely zsenge korban ha kellőleg ápoltatik, akkor erős kitarító állatot nyerünk, míg ellenben ápoltassék a már kifejlett, vagy fejlődése zsenge korát meghaladott állat bármilyen jól is, csak csenevész állat lesz ő, s miután tény az is, a mit Tanos Pál ur leir, hogy méhei az 5-ik királyné neveléséhez csak az utolsó órában kezdtek és még azon nap be is bábozták — tehát csaknem teljesen hiányzott az életre kapott csirának kellő ápolása: be kellett következnie a természet törvényének egy elkorcsosult királyné létrejöttében.

Ez eset nemcsak az 5-ik nemzedéknél, hanem már az elsőnél is be

következik, ha a nevelési viszonyok olyanok. Épen ilyenné fejlődött a Tanos Pál ur 5-ik királynéjának nevelési viszonya a méhek természete alapján. A méhek hivatása körébe ugyanis csak kivételes esetnek rendelte a természet az anyanevelést, ha t. i. az anya véletlenül elvész, vagy a család megoszlaní akar rajzás időben. Ha már most ezen kivételes hivatását a méheknek rendszeres hivatássá erőszakoljuk s ugyanazon egy kis családdal minden megszakítás nélkül neveltetjük a királynékat, azon kis családnak — miután már két vagy három anyát nevelt egymásután — a negyedik, ötödik s így a további nemzedék nevelése iránti fogékonysága csaknem teljesen megszűnik. Ezt igazolja a Tanos Pál ur által észlelt eset is, a hol az első és második anyanevelésnél a méhek már a második nap hozzáfogtak a költéshez, s azon arányban azok szépek is voltak, de a 3-dik és 4-ik nevelésnél mind későbbre-későbbre kezdtek hozzá, s az nap be is bábozták. Tehát hiányozván az életre kapott csirának kellő nevelése, ennek hiányában nem is származhatott a jó nevelésnek megfelelő királyné.

Saját tapasztalatból tudom azt, hogy az ily, folyton tartó anyanevelésre fogott család a 4-ik és 5-ik anyanevelésnél annyira elveszti fogékonyságát az anyanevelés és anya iránt, hogy már a 4—5-ik anya elvételénél nem is árulja el anyátlanságát s oly közönyös lesz az iránt, hogy esetleg ha dolgozó kezd nála petézni s egy, bár terméketlen anyát teszünk hozzá, azt sem bántja és elfogadja azt úgy, mint a beadott anyaházakat sem bántja.

Sőt láttam egy reggel azt, hogy az anyaházakból azon éjjel kibujt négy királyné közül egyiket sem bántották a méhek, választani közülök nem akartak, hanem az erősebb királyné tuszkolta, taszigálta vetélytársait. Ez esetenél győződtem meg saját szemeimmel arról is, minek ellenkezőjét olvastam egy közleményben a „Méhészeti Lapokból“ hogy biz a királyné is kivégzi vetélytársát, nemcsak a méhek; legalább addig löki, taszigálja, míg az szegény kimerül és elhal.

A nevelési viszony lévén tehát befolyással és nem a pótanyabölcső-nevelési rendszer az anya elkorcsosodására, ebből kifolyólag tökéletesen hatalmunkban áll, hogy a tizedik nemzedék ép oly tökéletes legyen, mint akár az első. Kisértse meg a méhész, hogy a harmadik, negyedik s így a további nemzedéket más-más — az iránti fogékonyságát el nem vesztett — családúat neveltesse fel, s királynői el nem korcsosodnak. Ezt pedig elérhetni úgy, hogy a második, vagy harmadik királyné petezésének megkezdésével rögtön meganyátlanitunk egy más erős családot s egyuttal elvéve tőle minden nyílt fiasítást, a nevelőben nevelt harmadik királynépetéivel telt keretet beakasztjuk ezen családhoz. E családnak nem lévén más, miből anyát neveljen, a beadott petés lépen 2—3 nap alatt óriási erővel kezd az anyaneveléshez. Ha 5—6 nap eltelt, a szép nevelésnek in-

ditott anyaházás lépet — miután előbb az anyát kivettük — visszavihetjük oda, honnan eredetileg vettük volt ki: a nevelőbe, hol a kis munkások egyet sem bántanak már, sőt a szépen megindult anyaházakat tovább ápolják s belőlük ép oly szép anyák bujnak ki néhány nap alatt, mint akár a legelső királyné.*) Ha kibujt az anya és termékenyült, az általa petézett lépet újból, mint előbb egy anya és fiasításától megfosztott családnak adjuk, mely az előbbi eljárás szerint visszakerülvén a nevelőbe, mint ötödik nemzedék áll elé a legszebb királyné. A már jórészt felnevelt anyaházak visszavitele előtt a nevelőből kivett fiatal anyát természetesen beadhatjuk kupak alatt azon családnak, mely előbb az anyaházakat szerelte s azokat tőle már a tartalékba vittük. Így gondoskodva arról, hogy a zsenge csira a kellő ápolását megtalálja, felnevelhetjük akár a tizedik nemzedéket pótanyabölcsőben, a nélkül, hogy az elkorcsosuljon.

Ne féljünk tehát, hogy pótanyabölcsőkből nevelvén királynékat, azok degenerálódnának, de hogy aztán ne degenerálódnának, vegyük tekintetbe a méhek természetét s elégedjünk meg, ha egy nevelőül választott család egy nyáron két anyát nevel, vagy ha mégis tovább neveltetünk, azt a leírt módon eszközöljük.

Dr. Ábu Mózes.

A méhészeti védtörvény-tervezet.

I.

A „M. Közlöny“ május havi füzetében rövid említés volt téve a méhészeti védtörvény-tervezetről. Csak futólagosan szólt hozzá X. X. ur, főlemlítve amott némely lényegesebb hiányát.

Mínthogy a miniszter a délmagyarországi és az országos méhészegyleteket felhívta, hogy járuljanak a tervezet készítéséhez, s mínthogy e tárgyban e hó 14-én is ülést tartott az Országos-egylet választmánya: időszerűnek tartjuk mi is tárgyalni e kérdést. Egy jó „méhészeti védtörvény“**) megalkotása valóban égetően szükséges, s a mennyire óhajtjuk azt, ép annyira sajnós, hogy az eddigi tervelgetések nem ütik a mértéket.

Íme a tervezet szó szerinti szövege:

1. §. A méh házi állat s mint ilyen, az ezekre fennálló törvények védelmében részesül.
2. §. Bármely birtok tulajdonosa, bérlője vagy hasznélvezője tarthat méheket.

*) Ha attól tartana a méhész, hogy a kis nevelőben a méhek az erős család által nevelt s ide visszakerült anyaházakat lerombolják — ez esetben beboltozás után kupak alatt védve kell azt visszahelyezni.

**) Már magában az elnevezés is hibás. A méhészeti törvény elnevezés egészen kimerítő, a véd szó csak pleonasmus, ép úgy, mintha azt mondanánk erdő védtörvény, kereskedelmi védtörvény, sat.

állíthat fel méheseket tulajdon-, bérelt- vagy haszonélvezeti-joggal birt területén, legyen az belsőség, mező, erdő vagy szőlő.

A méhes, közbiztonsági tekintetből, vagy az utcztától, vagy közlekedési uttól 2 méternyi magas kerítéssel bekerítve, vagy külterületeken a marhacsapásoktól legalább 30 méternyre, vagy 2 méter magas kerítéssel védve legyen.

E fejezet megállapítja a feltételeket, melyek mellett bárki felállíthatja méhesét. Nagy hiánya azonban e §-nek, hogy semmi rendelkezés sem foglaltatik abban a szomszédos telek tulajdonosa, vagy bérlőjére nézve. A magánjog egyik első, sarkalatos tétele: senki sem használhatja tulajdonát olyképen, hogy azáltal másnak jogát sértse. Ha a közlekedés-vonal, vagy marhacsapás közelében elhelyezett méhes tulajdonosa köteleztetik a szükséges elővigyázati intézkedésnek megtételére, abból az indokból, hogy mások jogai sérelmet ne szenvedjenek, ugyanazt igényelheti egyik szomszéd is a másiktól. Avagy hiszi-e a kodifikáló, hogy be nem kerített telken, közvetlen a szomszéd telek közelében felállított méhes mellett, főként ha még kissé szűk is, megmarad-e a szabad telken lakónak marha-állománya? S ha elüldöztetik onnan, köteles-e türni jogának eme megsértését? Azt hisszük, a törvénycsináló kedvéért senki sem fog ebben igennel válaszolni.

3. §. A tulajdonos a rajt, az 5. pont feltétele mellett, idegen helyen is követheti és befoghatja az illető területbirtokosnak engedélye nélkül.

Ezzel kapcsolatosan az 5. §. azt rendeli:

5. §. A terület tulajdonosa, bérlője, vagy haszonélvezője engedélyével a szökött rajt a tulajdonjog beigazolása (tán bebizonyítása) nélkül is bárki befoghatja, de az általa okozott kárt megtéríteni köteles.

Az általános polgári törvénykönyv 384. §. kimerítően intézkedik már arra nézve, hogy a tulajdonos méh-raját idegen területen is befoghatja. De ha az önálló m. védtörvény is magába öleli a kérdést, semmi kifogásunk sem lehet ellene. Az 5-ik §. rendelkezése azonban csak oda megy ki, hogy mindenkinek szabad zsemlyét vásárolni, ha az árát megfizeti. Az általános polgári jog értelmében a gazdátlan raj a telek tulajdonosát illeti, hol a raj megszállott. Csak a közhelyekre szállt raj esik, feltételekhez kötve, a res nullius fogalma alá. Ha tehát a telek tulajdonosa megengedi, hogy az oda szállt rajt valaki elvigye: két oldalú szerződés létesült közöttük, mely csak oly természetű, mint minden más kétoldalú szerződés. Mi köze tehát a méhésztörvénynek avval, hogy megfizeti-e a rajt igénylő a kárt avagy sem? De másfelől megfeledezett a törvénycsináló arról, hogy jó volna tán határidőhöz kötni, hogy mely időponttól kezdve válik a raj a befogó tulajdonává?

A 4-ik §. következő intézkedése:

4. §. A szökött raj annak marad tulajdona, a kitől megszökött, mindaddig, a mig annak tulajdonjogát beigazolni képes, ellenesetben azé marad, a kinek telkére szállt.

Igen tág körű, ennél fogva sok pörpatvarra adna okot, mert az elévülési határidőn belül mindig megtámadható a befogott raj tulajdonosa.

Ezért hát helyes lett volna nem menni túl a polg. törv.-könyv abbeli intézkedésein, hogy ha 48 óra alatt a tulajdonos nem üldözi raját, a föld tulajdonosa (birtokosa) megtarthatja.

6. §. Ha idegen raj más méhesében, vagy méhtelepén, valamely kasba bevonul, vagy valamely már megszállt rajra telepszik, ez azé marad, a kihez odaszökött.

7. §. Ha két, más-más tulajdonát képező, raj a levegőben száll össze, ez annak a tulajdona lesz, a kinek a telkén száll meg — ha nem egy harmadiké e telek — de ez a rajért kárpótolni tartozik az egyik raj tulajdonosát; a kárpótlás azonban 2 forintnál magasabb összegben nem követelhető.

Ez utóbbi §. egy sajtószzerű casuistica. Ha két tulajdonos raja egyesül a légben, azé lesz, kinek a telkére száll meg. Oda veti azonban, ha nem száll egy harmadik személy telkén meg. De hát mi történik ez esetben? Alkalmazandó a 4. §.? Melyik jogosult ekkor a kettő közül a befogásra? Megilleti-e az egyik raj tulajdonosát ekkor a kárpótlás? mert az csak arra az esetre van kikötve, ha nem egy harmadik személy telkén szállt meg a raj. Ilyen casuistica mellett arra gondolunk: mi lesz, ha 3—4 tulajdonosnak egyesül raja a légben? s azután meg kétfelé válnak s egy harmadik s egy negyedik személy birtokán ülnek meg? Kivételesen még bonyolódottabb jogi kérdés is támadhat a rajzás miatt, ezért hát sokkal helyesebb, ha legalább a méhésztörvénynél lehetőleg kerüljük a casuisticát.

8. §. Az erdőben lakozó ugynevezett vad méheket senkinek sem szabad háborgatnia a tulajdonos, bérlő vagy haszonélvező határozott engedélye nélkül; az ez ellen vétők a magánvagyon megtámadói ellen alkalmazott törvény szerint büntetendők.

E §. egészen felesleges. Az erdőtvörvényben alaposan meg van írva, hogy az erdőnek minden névvel nevezhető terménye felett a tulajdonos rendelkezik. Ki a tulajdonosnak eme jogát sérti, az összeghez képest bűntényt, vétséget, vagy áthágást követ el. A kodifikáló „magánvagyon megtámadóinak“ kvalifikálja a méhtolvajokat, pedig hát a méh ellopásával (erdőből) ép úgy „megtámadható“ a köz-, mint magánvagyon.

9. §. Az ugynevezett rablóméheket előlni, elpusztítani tilos. Ha azoknak birtokosa kitudakolható, az ilyen méhek tulajdonosai felszólítandók a rablótörzsek pár napi elzárására. A kik ennek eleget nem tesznek, mint szándékos károsítók, a kár megtérítésén felül is büntetendők; valamint azok is, kik gondatlanságból okoznak mások telepein károkat.

E §-ban az a legnevezetesebb, hogy a ki a rablóméheket el nem csukatja, (jó hogy csak pár napra) mint „szándékos károsítók“ a kár megtérítésén felül is büntetettnek. Tehát van dolosus és culposus „károsítás“. Mindkét esetben a bűnös vagy vétkes károsító a kártérítésen „felül is büntetettik“. Mivel és mi legyen a maximalis büntetés? hallgat a krónika. Hátha az a rabló méh-család még a két napi elzárás után is tolvajkodik? Mert az megtörténhetik, hogy egy hét múlva sem felejtik el a jó falatokat. Hátha a rablott család gazdája a hibás, miért tart

anyátlan, gyenge családokat, s ez az alkalom csinálja a tolvajt; azután a szomszéd méhesben levő méhek is megszokva a rablást, odahaza is kárt tesznek? Nem volna jó ebben az esetben a legelőbb megrablott család gazdájára rásózni egy borsos büntetést? Aztán meg fel kellene állítani minden községben méh-bíróságokat, melyek in flagranti constatják, melyik méh a tolvaj?

10. §. Méhek ellopása, vagy bármi más uton való szándékos megkárosítása, a kár kétszeres megtérítésével, 10 naptól 6 hónapig terjedő börtönnel s 10 forinttól 200 forintig terjedhető pénzbírsággal büntetendő.

E §. ép oly naiv, mint szelid, Csemegi bocsássa meg. De mi már csak inkább maradunk a btk. 333. és következő §-oknál, mert ezek jobban védik a vagyont. Még azt is kellene tudni a törvénycsinálónak, hogy 10 napig tartó börtönbüntetést Magyarországon nem ismer semmi törvény manapság.

11. §. A méhesben kiütött költség-rothadás a helyi rendőrhataloságnál azonnal bejelentendő s az ebben szenvedő méhcsaládok, szakértők közbejöttével hatóságilag elpusztítandók.

12. §. Idegen méhlegelőre mindenki szabadon viheti méheit az illető területtulajdonos, bérlő vagy haszonélvező beleegyezésével, de a telepet körülkeríteni és oda őrt állítani tartozik.

Azt jól tudjuk méhésztörvény nélkül is, hogy ökröt, lovat, szamarat, akár méhet vihetünk a más helyére, ha az megengedi. Csak azt szeretnők, ha megmagyarázná a codificáló, miért kell a méhest bekeríteni és őriztetni ha nem igénylik a 2. §-ben irt tekintetek.

13. §. A községek előljáróságai a méhteleg tulajdonosától semmiféle bért vagy adót nem követelhetnek; de megtámadás, károsítás esetén kötelesek a méhteleges jogait védeni.

Miféle bért nem követelhetnek a község előljáróságai? haszonbért-e a haszonbérélt méhészeti területéről? avagy boltbért az után a hely után, hol a méhtermények elárusítatnak? Mindkét esetben igen kedvező kilátásokat nyújt e §. a méhészek számára. Az adót nem a községi előljáróság szabja ki, de hát az csakugyan jó volna, ha adómentesek lennének a méhészek legalább addig, míg e gazdasági ág kellően felvirágzik. Megjegyezzük még, hogy törvény biztosít minden szabad polgárt a megtámadás ellen, törvény szabja meg a közigazgatási tisztviselők teendőjét, nem szükség tehát, hogy a méhészeti törvényben erre nézve külön intézkedés legyen.

14. §. A mézeskalácsosok, czukrárszok, maláta- és czukorgyárosok kötelesek méz-, maláta- és czukortartó helyeiknek ablakait sűrű sodronyszöveggel ellátni s készleteiket csak zárt helyiségekben tartani. Ellen esetben a méhészek kárait megtéríteni tartoznak.

Ki fogja a megindítandó kártérítési kereset folyamán a kár mennyiségét kimutathatni? Ez képtelenség. Ezért csak büntetéssel kell tiltó határt szabni a lelkiismeretlenül folytatott méz-üzemnek.

15. §. A termelő csak tiszta árut hozhat forgalomba. A másként cselekvő, a vétség nagyságához képest, áruja elkobzásával, pénzbírsággal és fogsággal büntetendő.

16. §. A feldolgozott méhtermény áruba bocsájtásánál a gyártmány tisztaságáért és ártalmatlanságáért, a gyártó személyével és vagyonával felelős.

Ez utóbbi §-nál sokkal kimerítőbben intézkedik a btk. 314. § a. Kár lenne a helyett mást csinálni. Megharagszik a büntetőtörvény jeles codificatora.

17. §. A méhek tartásából származó bármiféle jövedelem sem községi, sem állami adó alá nem esik, mindaddig, míg a termelő mások méhterményeivel is nem kereskedik.

18. §. 5 méhcsalád — a méhész szabad választása szerint — zálogolás, foglalás, végrehajtás tárgyát nem képezheti.

Ime, ennyiből áll a méhészeti véd-törvényjavaslat. Bizony szegényes kis operatum az és nagy csapásnak tartanók, ha illetékes helyen elfogadhatónak tartanák s bebocsájtánák a parlamentbe.

(Folytatjuk.)

Kolozsuári Lájzló.

Szolnok-Dobokamegyei méhész kör.

A deési vándorgyűlésről szóló terjedelmes és teljesen kimerítő jelentéshez örömmel csatoljuk egy reánk nézve szintén nagy horderevvel bíró amaz óhajtott méhészeti mozzanatot, melyet Szentgyörgyi Lajos egyleti főtitkárunk idézett elő e megyében (Szolnok-Doboka) szervezendő „méhész egyleti kör“ ügyében.

A dolog úgy történt, hogy titkárunk néhány ismert méhészeti tekintélyt, köztük Abend tanárt, a Bartók József építész-mérnök ügytárs házához értekezletre kért össze, hol október 19-én igen épületes eszmecsere folyt egyebek közt a méhészeti ügyről, a miért tulajdonkép történt is az összejövétel. Nagyon sok információra nem volt szükség, mert e tér talaja már eléggé megérleltetett arra, hogy végre-valahára e vidéken is megalakíthassák egyletünk egyik új körét. Hogy mennyi e megyében e téren is a lelkes szakember, csak egy kissé kell széttekinteni, azonnal meggyőzetünk a felől, hogy itt csakugyan igazi az érdeklődés, melynek alapján nagyon könnyű bármi szépet és hasznost életre hozni.

Nem tartozik ugyan szorosán e szakhoz, mindazonáltal hisszük, hogy érdekelni fogja ügytársainkat annak jelzése, miszerint egyidejűleg gyümölcsészeti és szőlőszeti szakosztály szervezését is komoly munkába vette e szakokban is magát teljesen értő titkárunk. Végleg ugyan nem történhetett meg a megalakulás, mert a több irányban elfoglalt ügyfelek elsietése nem engedhetett elég időt arra, hogy kellő megállapodásra juthassanak. Megbizták azonban s illetve fölkérték a jelenlevők Szentgyörgyit, hogy dolgozzon ki „pontozatokat“, melyek értelmében e

szakok végleg beindíthatassanak. Igen kívánatos volt, hogy e dolgok megtörténjenek, s régóta is sürgetjük, de talán a gondviselés akarta, hogy az is egyleti közvetítésünkkel létesíttessék. A mint titkárunk kézbesíti a tőle kért „p o n t o z a t o k a t“, azonnal egy népes értekezletet hí össze Bartók tagtársunk, mely megállapodván a teendőkből, titkárunkat át fogják hívni a keresztelőre, gyökeres megalakulásra.

Óhajtjuk, hogy az ige mihamarább testet öltessen; s ezzel kapcsolatosan azt, miszerint egyletünk területén több ily stádiumban levő „Köri“ mozgalmaink mielőbb megvalósulást nyerjenek.

Szemle.

A deési kiállítás. Szerkesztő barátom! Hogy e rovatba foglalom, mit a kiállításról írni akarok, s hogy csak úgy röptében, a rendszeres egész iránti minden igényről lemondva veszek tollamra egyet-mást; nem tulajdonítható egyébnek, minthogy ott láttam egyletünk küldöttjét, ki bizonyára teljesítette a reábizottakat.

A székesfehérvári kiállítás jó benyomása alatt indultam utnak. Megvallom, kétkedve és aggódoskodva vártam az eredményt, mert egy méhészeti kiállítás jó sikerének megfelelő előkészítő munkálatokra nem jutott elegendő idő; de másfelől az időszak s a mostoha év sem volt arra való, hogy valami nagy reményeket táplálhassunk e kiállítás iránt. Igen örülök, hogy csalódtam. Sok minden volt ott összehalmozva. Nem annyi, a mennyi egy nagyobb szabású kiállítás kereteit betöltötte volna, de akár a kaptárokat, akár a méhészeti eszközöket, akár a méz-productumokat tekintetük: feltűnő hézag szemeinket nem sértette. Hiányzott ugyan Kühne Ferencz sok fényes portékáival, de másfelől olyan újdonságok leptek meg, melyek a trappai ugynevezett „osztrák-magyar“ méhészképzés kiállításán is tündökölték volna.

Grand Miklós, méhészeti felügyelő viruló egészségben, szokott jó kedélyével hirdette az ígét; mi annál örvedetesebb eseményre ánk nézve, mert már-már hihettük, hogy a közel mult idők zajos viharai helyrehozhatlan károkat okoztak kedélyében. Helyette a mi jó Abendünk, kerülete összes méhésznének szeretett „bácsi“-ja volt törődött, de azt hiszem őtet is csupán az irigység bántotta, hogy nem ő miatta idéztetett elő Székes-Fehérvárott, az ismerkedési etélyen a kis Molnár által az a jó, kedélyes hangulat, mely az egész estét megfűszerezte. Mit mondjak a többi méhészekről? Hiszen annyian voltak, hogy egy országos kiállításán is egy kis sokadalom számon lehetett volna venni! Délmagyarország és az erdélyi részek méhészei sereglettek össze. Olyan barátságos érintkezés volt az, me-

lyet megirigyelhetett akár T a n o s P á l is. Mindnyájan nyújtották jobb-jukat egymásnak, a nélkül, hogy a balkézből kilógott volna a boxer.

Végig kellene mennem a kiállított tárgyakon, de engedd meg, hogy csak szemeljek ezek között, mert tudom, hogy a hivatalos jelentés semmit sem hagy érintetlenül. De meg kell álljak az Á l b u József Rietsche-féle sejtközfal sajtója előtt. Körülötte van a bíráló-bizottság; mind tapasztalt, okos méhészek. Hat ember, felfegyverkezve ezerszeresen nagyító üveggel s nem tudom én még miféle szerszámokkal. Mit néznek, mit keresnek? Trichint, vagy bacillusokat? Nem. A gyilkos ré z - r o z s d á t, mely megeszi, tönkre silányítja azokat a „kedves állatkákat“. A hazai ipar pártolója levén: szorongó szívvel lestem egy menkő nagy kaptár mellől a bíráló-bizottság véleményét, mely szerint öt máz s a sejtközfalról kellene leszedni az összes ré z „mérget“, hogy egy jól táplált méhbe kolikás tüneteket idézhessünk elő. No azt hisszük, hogy ez a vélemény inkább megnyugtathatja Á l b u t és összes hazai méhész-társainkat, mint Rietschet s ama tudósokat, kik a camara obsucra segítségével analisáltak.

Eleven méheket is láttunk kiállítva. Mert nem volt kinondva előre, hogy zsákban nem szabad macskát árulni. A bíráló-bizottságban nem is hiányzott volna a bátorság, hogy szeme közé nézzen a szorongatott népségnek, de rendfentartók nem lévén a család népességének megfelelő számban, rendőri tilalom alá helyeztettek a méhek, mely intézkedés felette megnyugtatta a gyöngédebb nemet.

Sokféle rendszerű kaptárt láttam kiállítva itt is. Dicsekvéssel mondhatjuk el azonban, hogy nem volt sok újítás, mi azt bizonyítja, hogy nálunk a méhészek vert nyomon haladnak. A V o i t h Gergely ur méhésze hozott ugyan ide valami „javított“ Göndöcs-féle lapozó kaptárt, melynek a lapjai rendben voltak ugyan, de nem volt semmi alapja a javításnak. Szerencse, hogy nem jött el Göndöcs, mert végtelenül megszomorította volna öreg napjait. Eddigelő ebből még csak egy példány készült, de azt hiszem, hogy az sok, sok méhcsaládnak elég lesz, csak türelem kell hozzá a méhész részéről, a méhek részéről pedig nyugodt resignatio.

Egyletünk méz-ecetje általános feltűnést keltett a szakértők között, valamint M e t z g e r Ede méz-liqueurjei is s egyáltalában oly gazdag kiállításban gyönyörködhattünk, mely mellől mindenki megelégedéssel távozhatott el.

Szakirodalom. M o l n á r J á n o s, zemplénmegyei gazd. egyesület szakosztályának jegyzője és az egylet méhészeti vándor tanítója a „Gazdasági Értesítő“ szeptemberi számában közli vándortanítói jelentését. Ebben az a nevezetes, Molnár úr kereken kimondja, hogy a D z i e r z o n - B e r l e p s c h rendszer alapjában nem ér egy barabolyt s a föld kerekéségén nincs más kaptár csak a „Zemplén-kaptár.“ Nem tudom, hogy e roppant

nagy szerénységet bámuljam-e jobban, mint ama mysticus titokzatosságot, melynek sűrű leple takarja e osodálatos kaptárt kíváncsi szemeink előtt? E kaptárt, mely levágja a legnagyobb mestereket s megalapítja az önálló Molnár-rendszert. A jelentésnek ezt a részét hajlandó vagyok jól sikerült tréfának venni, de gondolkozóba ejt az a kijelentés, hogy százával terjeszti Molnár a Berlepsch-verő köpüket, s még aggasztóbb az a fenyegetés, hogy jövendőben már kétezer darabot bocsájt világgá. Hát ez bizony igen is sok a jóból. Sajnálom, hogy egyletünknek egyetlen példány sem juthatott a sokból, pedig minden módot elköveltünk, hogy egy példányt, jó pénzért kaphassunk. Molnár úr azt tartja: jobb, ha a kaptár ott marad Zemplénben, mi pedig azt mondjuk, hogy a zemplén-megyei méhész-egylet igen jól tenné, ha vándortanítóját, a méhészet érdekében, alapos utasítással látná el, mert az az ügy, melynek Molnár úr szolgálatában áll, higgadt és szakértő munkást igényel.

A „**M. Méh**“ legutóbbi számában ismét találkozunk b. Ambrózy Bélával. Egy érdekes tapasztalatát közli a többek között, mely a mellett bizonyít, hogy a méhek megösmérik a színeket. — Az idén érdekes tapasztalatot tettem — mond Ambrózy — a mennyiben egy népemet szűz sejtek előállítására céljából étetve, ennek egy régi, barnás színű vályuját kicseréltem s helyette egy újat függesztettem a kaptárba; ehhez a méhek csak igen csekély mértékben sorakoztak, ellenben a másik, szintén még a kaptárban függő, régi barna vályuhoz mentek, hogy abból szürpölhessenek mézet. Ezt látván, kicseréltem a vályukat és nagy meglepetésemre, a méheknek nagy mennyisége megint a régi vályuhoz tartott. Továbbá azt a tapasztalatot tettük mindnyájan, hogy a méhek mindenkor egyszínű himport hoznak haza. Ez megerősíti bennem azon meggyőződést, hogy a méhek a színeket igen jól megkülönböztetik.

A „**M. Lapok**“ legutóbbi füzetében egész terjedelmében van közölve Sötér Kálmánnak a székesfehérvári vándorgyűlésen felolvasott kitünő értekezlete, melyben a több más érdekes adatokon kívül főleglítették a 20 év alatt napvilágot látott méhészeti irodalmi termékek is. A közölt adatok kiegészítése gyanánt megemlítjük még a Grand Miklós érdekes felolvasásait, és Albu József Méhészeti Kalauzát, melyek mint nem csak önálló, de hézagpótló, kiváló dolgozatok, megérdemelték volna, hogy legalább a Neisor György „Anleitung zur Bienenzucht“-ja mellett megemlíttessenek.

Külföld. Épen most jelent meg Rabbónak „Imkerregeln“ című népszerű füzetkéjének 4-ik kiadása. Népies versekbe foglalva találjuk meg ebben a méhészetnek valamennyi sarkalatos szabályát és egy kevés természetrajzi ismertetést. Ez utóbbiból épen csak annyit, a mennyi elkerülhetetlenül szükséges az alapösmeretek megszerzésére. Úgyesen összeállított

munkácska, mely nemcsak azt bizonyítja, hogy Rabbow szakértő méhész, de ügyes rimelő is és azt hiszem, legelső sorban ennek tulajdonítható, hogy e füzet a negyedik kiadást megérhette. Izlelőül ime bemutatunk egy kis részecskét a tavaszi teendőkből:

Jön a tavasz, győzelmét hirdeti.
 A tél hatalma adja meg magát,
 De míg hideg van, óvjad méhédet:
 Kora kirepülés bizton megárt!
 A jó törzset étesd, gyöngét segítsd,
 Örködj buzgón a méhkasok felett,
 Méz, népek, lép, anya — rendben legyen
 Így kiépül a sanyaru telet.
 Röplyuk fölött is örködj gondosan,
 Míg csak az új anya tütni kezd,
 Hideg elől óvd a fiasítást,
 Ekkor kaptárad bizton jól ereszt.

A verselgetés mindvégig a lehető népies irányban foly, élvezetes olvasmány.

A „Deutsch ill. Bienen Z.“ októberi füzetében A. Neumann figyelmeztet arra az arany igazságra, hogy igyekezzünk lehető jó melegen betelelni méheinket; ajánlja, hogy a kaptár hézagait legjobb száraz mohával kitölteni. Nézetünk szerint, bár mennyire ki legyen szárítva a moha, sokkal fogékonyabb a nedvesség iránt, mint a széna. Ezért részünkről inkább ajánlhatjuk a jó száraz perje szénát. A mohának még az a hátránya is van, hogy a legcsekélyebb átnedvesedés után nehéz szagot terjeszt a gyökerek között levő földrészek miatt, a mi bizonyosan nem válik előnyére a méhcsaládnak.

Igen érdekes tapasztalatot közöl Dennler a „Schweizerische B. Z.“ legutóbbi füzetében, az „American Bee Journal“ után, a költésrothadás gyógyításáról. Czikkiró állítása szerint ez év tavaszán kaptáraiban költésrothadást észlelt, és a Dennler utasításához képest örölt pergelt kávéval hintette be a kaptár valamennyi lépét. Ez eljárást hetenként háromszor ismételve, a költésrothadás tökéletesen megszűnt.

Csakugyan ott olvassuk, hogy a költésrothadás föllépése sok esetben kimagyarázható okokra vissza nem vezethető. Kitér egy-egy helyen, mint a cholera, a pestis, és meg is szűnik magától. Föl van még említve, a költésrothadás orvoslására, mint hatályos antisepticus szer, a hangyasav, szaliczil, karbolsav, kőszénpor, paprika, csersav és még egyéb szerek, melyeket ez meg amaz tekintélyes méhész kisebb-nagyobb sikerrel már használt. Schönfeld is hozzá szól e kérdéshez, de ő a mellett van, hogy a kedvezőtlen hordás miatt lép föl a költés-senyv és bő hordás idején magától megszűnik. Ajánlja, hogy e veszedelmes betegség kitörése esetén

a kaptárak desinfiáltassanak, carbolsav, chlorvizzel, de nem hiszi, hogy a költést megtámadott bacillusokat el lehetne pusztítani a méhek által-ma nélkül.

X. X.

Vidék.

Szolnok-Dobokamegye méhészete.

Deés, október hó.

Tisztelt szerkesztő úr! Örömmel tapasztalom, hogy Szolnok-Dobokamegye méhészete minő rohamos lépéssel halad előre. Az első körutam alkalmával 1885. évi október havában az általam meglátogatott pontokon — Deés kivételével — az okszerű méhtenyésztés rendszerének nyomát sem találtam. Deésen is csupán Fazekas Sándor műkertésznek volt két család méhe műkaptárban, de az is csak a nevét viselte a mozgó és szabályszerű berendezésnek.

1886. évi május havában másodszer fordultam meg Szolnok-Dobokamegyében. Ekkor látogattam meg Bartók József építésznek Deésaknán levő méhtelepét. Itt is volt két mozgó szerkezetű kaptárban 2 család.méh. Volt ezenkívül még két család méh, egészen kezdetleges állapotban, br. Pöllnitz Lajos urnál is. Így állott a méhészet ügye a jelzett időben Deésen. Utóbbi körutam alkalmával azonban a helyi gazdasági-egylet által levén felkarolva a méhészet ügye, a mennyiben 20 drb kaptárt osztott ki a megye területén olyan helyekre és egyének részére, hol fogalommal sem bírtak az okszerű méhtenyésztésről. 20 drb kaptárt — mint már annak idejében is említve volt — a felsőbb rendeletre be is telepítettem. E vetette meg alapját a megyében jelenleg már virágzásnak indult méhészetnek.

Meglepő látvány tárult elém most: működésem után alig 1 és $\frac{1}{2}$ év után a Deésen rendezett kiállításon a méhészeti szakosztály kiállítási helyiségében, hol mint kiállítókkal és olyan nevekkal találkoztam, kik ha már előbb birtokában voltak is 1—2 ingó szerkezetű kaptárnak, de ugy azok, mint a kikenél én telepítettem be az első mozgó szerkezetű kaptárt, mondom, mindezen kezdő méhésztársak még csak fogalommal sem bírtak a gyakorlati eljárás módjáról. És most azok közül számosan megjelentek a kiállításon oly szabályszerűen beépített és bemézelt lépesmézeikkel és gyönyörű pergetett-csorgatott mézeikkel, hogy minden kiállított terményeik, dicséretére vált volna bármely praktikus méhészeknek is. És mint olyanok kitüntetését is nyertek.

Nem leend érdektelen, ha még felemlítem, hogy daczára a minden oldalról fölmerült panaszoknak, egyes helyeken mégis igen kedvező volt a méhekre a lefolyt nyári évad.

Igy jelesen Bartók József úr, Deésaknán levő 8 ingó kaptárából a nyáron 158 kiló elsőrendő lépes mézet szedett ki, a kellő mennyiségű

telelésre kívántató méz meghagyásával. Ez olyan eredmény, melynek lehetőségét csak a nem vonja kétségbe, ki ösmeri a méhek szorgalmát és tudja, hogy mire képesek kis kedvencz munkásaink, ha csak részben is kedvezők a helyi viszonyok és az időjárás. Ösmerve különben a méhtelep fekvését, nem kételkedném még az esetben sem, ha az előadottak valóságáról meg nem volnék tapasztalatilag is győződve. Mint kiállító arany diszoklevéllel lett kitüntetve. Nem hallgathatom ez alkalommal el azonban az igazság érdekében, hogy az arany diszoklevél tulajdonképen nem kizárólag Bartók József urat illeti, hanem inkább nejét, ki teljes bátorsággal és szorgalommal foglalkozik a méhekkel. Van szerencsém közelében Deésnek még egy úrnőt ösmerni és ez Vékony Károlyné Kozárvárt. Ő kizárólag maga foglalkozik méheivel és mint kiállító is szerepelt, és oly haladást tett a méhészet terén, hogy kiállított mézeiért ezüst diszoklevelet nyert.

Első helyen kellett volna megemlékeznem Voith Gergely közgazdasági előadó urról, a mennyiben a főérdem őt illeti a méhészet ügyének előmozdításaért, nem csak, de azért is, mert sem fáradságot, sem anyagi áldozatot nem kimél a méhészet ügyének emelése céljából. Kaczkói birtokán egy gyönyörű méhtelepet állított föl, melyre már eddig is többet költött 2000 frtnál. Csak az a kár, hogy oly rossz rendszerű kaptárokat alkalmazott eddig, melyektől ha el nem tér és mást nem alkalmazand, nem fog azokkal soha boldogulni.

Abend András.

Koroná, szeptember hó.

Nem egyhamar vártunk és fogadtunk kedvesebb vendéget, mint a testestől-lelkestől, bámulatig hivatalának élő Abend bácsit, a mi szeretett méh. vándortanárunkat, ki fárasztó utjából — Parajd felől — aug. 16-án hozzánk érkezve, csakhamar megkezdette a kath. iskola egyik tágas termében tanulságos elméleti előadását szép számú hallgatóság előtt. Látunk lelkeseket, számos tanítót, körjegyzőket, községi birákat és feles számmal a vidéki és helybeli köznépből, ott láttuk Tarcsafalváról egyik értelmes méhésznőnket is. A néhol élénkítő humorral is vegyített jóízű előadás annál tanulságosabb volt, mert a szívesen megengedett, felvilágosításra váró többféle közbeszólások, mindnyájunk utmutatására, precíz megoldást nyertek. 17. és 18-ika délig gyakorlati tanítással telt el, mely még látogatottabb volt. Ekkor Udvarhelyre kísérte ragaszkodó szeretetünk kedves tanítónkat.

E becses lapok szűk tere nem engedi, hogy azokat a végtelen jóságos szívvél végzett gyakorlati fogásokat, utmutatásokat, apró-cseprő s mégis lényeges dolgokat mind elősoroljam. Elég az, hogy a ki figyelemmel ki-

sérte a méhészet e veterán nagy mesterét, az eredménnyel kezelheti kapárait, az nem botorkázik sem az elmélet tömkelegében, sem a gyakorlat mesterkéltségében.

Kedves vándortanítónk áldásos működése egy alig sejtett humánus irányban is kulminál. A kik eddig kegyetlenül leölték méhüket, azok közül már többen eladják a szintén elég számmal találkozó vevőknek méheiket s csak azután szüretelik le a mézet. Örvendetes jelenség az is, hogy egyes szegény méhészek is „Bodor-kaptár“-ral kezdik fölcserélni eddigi parasztkasukat, mint itt Korondon is. B. A.

Vegyes közlemények.

Egyleti tudósító.

— **Közlönyünk jelen száma a déési kiállítás miatt késett.**

— **Felkérjük egyletünk tagjait, hogy a hátralékos díjakat mielőbb szíveskedjenek beküldeni pénztárnokunkhoz (Fodor Gyula. f.-kereszt-utca 1. sz.) Együttal szíves figyelmébe ajánljuk egyletünk t. tagjainak a választmányunk közlönyünk jelen füzetében közzétett felhívását.**

— **Méhészkörök alakítása.** Nem egy esetben fordultak már egyletünkhöz méhészbárataink közül többen, avval a kérdéssel, ha vajjon ajánlatos-e, és a méhészeti érdekeknek támogatására van-e, ha egyletünk kapcsolatában több méhészkör létezik ugyanegy megyében s egyáltalában nem tekinthető e az erők szétforgácsolásának, ha sűrűn keletkeznek méhészkörök? Minden egyes esetben siettünk válaszolni a kérdésre, de méhészbárataink tájékozása céljából itt is közöljük azt, minek magánuton már többször kifejezést adtunk. Csak örvendhetünk annak, ha minél sűrűbben alakulnak méhészkörök. Vajha minden 10—15 községben egyesülnének a méhészet barátai és valamelyik eglyettel társulva hirdetnék az ígét. A decentralisatió ilyen értelemben csak üdvös lehet. Másként áll e kérdés az eglyetekkel, melyeknek a szellemi küzdés mellett az anyagi bajokkal is meg kell küzdenie. A köri alakulásra semmi egyéb nem szükséges, mint érdeklődés a méhészet iránt. Tizenöt tag egyesülése elegendő egy kör létesítésére. Eglyetünk örömmel fogadja és megadja az alapszabályokban irt kedvezményt, mely szerint 1 forint tagsági díj lefizetése mellett nem csak szakközlönyünket kapja ingyen, de e mellett mindazon előnyökben is részesül, melyeket a rendes tagoknak nyújtunk. A körök akár egy, akár több község méhészeiből alakulhatnak, s választanak maguknak egy elnököt s egy pénztárnokot. Előbbi feladata kör tagjainak bejelentése, ő érintkezik a központi eglyettel; a pénztárnok pedig behajtja a köri tagsági díjakat, s az elnök útján minden év végével beküldi a központi eglyetnek. Ily csoportosulása a méhészet barátainak nem erő-elforgácsolás, hanem

erő-tömörítés. A körök gyűlésezései, felolvasásai, érdeklődő közönség előtt tartott előadások, mutatványok igen jó befolyással vannak a méhészeti ismeretek terjesztésére és hiveket nyernek meg a méhészetnek. Felhívjuk tehát a méhészet barátait, lehetőleg hassanak oda, hogy minél sűrűbben létesüljenek méhészkörök!

— Méhészeti estélyeinket november hóban fogjuk megkezdeni. Az első estély november második szombatján lesz, melyen Albu József egyleti alelnök fog felolvasást tartani és méz-izlelővel lesz egybekötve, melyre az egyleti tagok mézeit készséggel elfogadjuk.

— Kisorsolás. A szokott kisorsolást 1887. évre egyletünk mindeig ideig nem tarthatta meg a közbejött s tőlünk nem függő akadályok miatt. De most már semmi sem áll útjában annak, s így a jövő szombaton (október 29.) meg fog történni. Ugyanekkor 2 db. részjegy is kisorsoltatik.

— Abend András, méh-vándortanító utazási programja október hóra: Október 7-én Tövisen, 8--9 én Gyulafehérvárott, 11-től 22-ig Deesen (a kiállítás alkalmára) és a vidéken, 23-án Apahidán, 24--25 én Kolozs-Borsán, 26-án Kolozs Barákán, 27-én Gyéresen és 28-án Maros-Ujvárt. Nagy-Enyeden, 1887. évi október hó 5-én. Abend András, méh. vándortanító.

— Az egyleti méz-eczet, mely méltán nyerte el a deési kiállításon az arany dísz-oklevelet, folyó évi november 15-től kezdődőleg kapható lesz Hirschfeld Sándor csemege-, bor- és fűszer-üzletében. Kolozsvárt e cég az egyedüli kiárúító s a fogyasztó-közönség pecsételt, literes üvegekben fogja kapni az eczetet, melynek valóságát az egylet garantirozza. Egy liter 140 fokos (tehát majdnem eczetszesz erősségű) eczet ára 30 krban van megállapítva. Nagybani eladást szintén a Hirschfeld-cég eszközöl, megfelelő kedvezmény mellett. Megrendelést elfogad egyletünk elnöksége is.

— A méz-cognac készítmódját közli br. Ambrózy Béla a „M. Méh.” októberi füzetében. Szerinte 1 liter mézet 10 liter vízzel vegyítve, lassu tűzön 7 literre kell lefőzni s az így édesített vizet, ha 18% cukrot tartalmaz, erjesztés után le kell párolni. Erre vonatkozólag tapasztalati adatok alapján megjegyezzük, hogy a mézes víz besűrítése egyáltalában nem szükséges. Oly fáradságos és költséges munkának tartjuk, mely mellőzhető. Az sem szükséges, hogy 18% cukortartalmu legyen a mézbor. De hát ha egy liter mézet 7 liter vízzel vegyítünk, nem is adhat 18% cukortartalmu oldatot, még abban az esetben sem, ha méz helyett tiszta cukrot adunk a mézhez. Ha pergetett mézből készítünk cognacot, sem a méz, sem a friss mézbor felfőzése, besűrítése nem szükséges. Ha csurgatott mézet alkalmazunk e célra, jó, ha előbb lehabozzuk; a sör-élesztő használata is mellőzhetőnek látszik. A mézbor, kellő melegben, magára is

kiforrik, mint a must. A lepárolásnak kétszer kell megtörténni. Az első lepárolás eredménye az ugynevezett vadka; a második lepárolás után nyerünk cognacot, mely annál jobb, minél tisztább, zamatosabb volt a mézbor s minél lassabb tűzön ment végbe a lepárolás. Ajánlja továbbá Ambrózy, hogy cognac-szeszszel adjunk a méz-cognacnak jobb zamatot. Véleményem szerint a méz-cognac már magában igen jó zamatu s felesleges bárminemű extractummal vegyíteni, a mi csak ronthatja, különösen pedig a méz-cognac hitelét. Fő dolog az, hogy tiszta kezeléssel nyert s csak 2—3 éves cognacot bocsássunk forgalomba.

— Nincs több méhszúrás. Így hirdeti Grünshaw angol méhész, ki valami vegyítéket készít A pifago név alatt, miről azt állítja: ha a méhész ezzel bekeni kezeit, teljes biztonsággal sürgölődhetik méhei körül, mert azok minden hajlandóságukat elveszítik a szúrás iránt, a nélkül, hogy a csendesítő szer bármi tekintetben ártalmukra volna. Egyletünk is meg fogja szerezni e csuda-csöppeket rövid időn, s a teendő kísérletek eredményét közölni fogjuk annak idején.

— **Értesítés.** Értesítjük közlőnyünk t. olvasóit, hogy egyletünk rendelkezése alatt volt összes mézmennyiség elfogyott, s ez idénre több megrendelést nem fogadhat el. Nagyobb megrendelés esetén azonban megadjuk a kellő utasítást.

BCU Cluj / Central University Library Cluj Szerkesztő üzenetei.

B. A. urnak Korondon. A fiókkör megalakítására vonatkozólag véleményünket közlőnyünk jelen füzetében kifejtettük. Ezt ajánljuk mindazok becses figyelmébe, kik e tárgyban kérdéssel fordultak hozzánk. A „M. Közlöny”-nek havonként kétszer leendő kiadása általános óhaj s reméljük, sikerülni is fog januártól fogva havonként kétszer kiadni közlőnyünket.

A. M. urnak S.-Szt.-György. Üdvözetünk mellett köszönet a becses küldeményért.

Z. J. urnak Szegszárdon. Mindkét rendbeli megbízást tetjesítettük, A kaptárak szállítási költségének tulságos magassága miatt többfelől vettünk még panaszt, s egyletünk ismét lépéseket fog tenni az iránt, hogy a méhészet s így fontosabb nemzetgazdasági érdekből a szállítási-dij mérsékeltessek.

A szerkesztésért felelős: **Hodor László.**

Felügyelő bizottság: **Álbu József, Csiki J. József, Fodor Gyula, id. Hutter Samu, dr. Kömives Gerő és Szentgyörgyi Lajos.**

Ny. a M. Polgár nyomd. Kolozsvárt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj